

MAGYAR NÉP

KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:

gész évre	90 leu.
fél évre	50 leu.
egyed évre	25 leu.
száma ára	2 leu.

Főszerkesztő:
GYALLAY DOMOKOS
 Szerkesztő:
PETRES KÁLMÁN

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Sfr. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

1925.

Boldog új esztendő.

BCU Cluj Central University Library Cluj

Bibl. Univ. Cluj.
 Nr. 455 1926

...d a kezéd, fiam, az apád kezébe
 ...gy öleljem azt meg meleg szorítással.
 ...y hosszú esztendő végére elérve
 ...hány komoly szót kell váltanunk egymással.

Biz én már úgy ejtem ez évet kezemből,
 Mint jóllakott gyermek a laktató emlőt,
 Neked adjon az ég, friss hajtás a vén fán,
 Boldog új esztendőt.

Menj azon az uton egyenest, előre,
 Hová sok nyomot irt édesapád lába,
 Ha öröm ér adj a testvérnek belőle
 És oszd meg a terhet, ha roskad a válla.
 Legyetek úgy eggyek, hogy a könnyetek is
 Egy orcára hulljon, míg a vigasz nem jó:
 Magyar a magyart, ha így szereti lesz csak
 Boldog új esztendő.

És ha nehéz munkán, kinn a nagy határon,
 A füledbe kondul az Úrnak harangja,
 Álljon meg az eke, a virágos járom,
 Kasza, ha suhanna, sarló, ha aratna,
 S a kis templom felé fordítva homlokod,
 Honnan sirodba is elkísér a csengő,
 Gondolj az Istenhez, aki nélkül nincsen
 Boldog új esztendő.

S ha a kis iskola, az a drága hajlék,
 Hol a magyar betűt apád is tanulta,
 Életemben nem, de ha talán meghalnék,
 Árván, elhagyatva, veszendőbe jutna,
 A befaló kenyér felét is szakítsd le
 Gyermeked szájáról és ugyis tartsd fenn őt,
 Másképp nem érdemelsz, de nem is fogsz érni
 Boldog új esztendőt.

Ezt kötöm az új év küszöbén szivedre,
 Hogyha reám hallgatsz, nevem folytatója,
 Oly szentül s igazán az elsőtől kezdve,
 Hogy nem nyílt még ajkam ilyen komoly szóra.
 Igérd meg hanyatló életem kedvére,
 Hogy e szavaimra bús feledés nem nő,
 Akkor végre virrad bújdosó sorsunkra
 Boldog új esztendő.

Petres Kálmán.

Egymásra találunk.

Az unitárius egyház védelme alatt működő Dávid Ferenc-Egylet a múlt hónap elején fennállásának és működésének 40 éves évfordulóját egy kedves és emelkedett hangulatu közgyűlés keretében tartotta meg. A vezetőség visszatekintett a múltra, az elért eredményekre és nemes elégtelenséggel kereste a jövő, még lelkesebb munkásságának utjait és eszközeit. És ekkor felirhatatlan jelenetnek voltam örvendező tanuja. A közgyűlésen a vidéki körök képviselői, papok és papnők, tanítók és egyszerű földmives emberek egymás után álltak fel, lelkesen köszöntötték az egyesületet szép multja e fordulóján és önzetlenül ajánlották fel a cél szolgálatába állított 500 és 1000 lejes alapító tagsági díjakat.

Rámnézve a legkedvesebb meglepetés volt *Bodor Ferenc*, vargyasi székely gazda felszólalása, mellyel a székely nép nevében az egyesületet köszöntötte. Azoknak nevében szólott, „kik leszármazottjai az 1500 éves, vészben, viharban és balsorsban összeforrt székely ősöknek. Akik azóta mindig Istenbe vetett hittel lakják a szelid völgyeket, sziklás bérceket,

akik fekete kenyeret termő, véres verejtékkel öntözött barázdákat fel nem cserélnék széles e világunknak semmilyen Kánaánjával.” Azt hiszem, nemcsak rám, hanem az egész közönségre meglepetés volt ez a jelenet. Az az öntudatos magababizás, mellyel az egyszerű falusi szereplő a tulnyomólag városi közönség előtt a dobogón megjelent, gondolatainak mesterkéletlen tisztasága, érzéseinek őszintesége és magától áradó bősége, egyszerű simasága a formának, melyben mondanivalóit előadta, meglepett mindenkit, ki e meleg hangulatu gyűlésen résztvett.

Hogyan? Hiszen ez a nép sokat tanult, sokat művelődött. Olyan dolgokat tud és olyan kérdések iránt érdeklődik, melyek iránt közönyös és fogékonytalan volt a háboru előtt. És mindenekelőtt kezd tudatára ébredni annak a feladatnak, mely a magyar nép léte, kulturája, faji sajátosságai, nemzeti öröksége megmentése, továbbfejlesztése tekintetében reávar.

Kisemmizett, árvaságra jutott szegény magyar sorsunknak nincs fontosabb, nincs életbevágóbb problémája *a falunál, a falusi*

nép öntudatra ébresztésénél. A falu népe a nemzeti élet ős talaja, a folytonos megújulás és kiegészülés forrása. Ha ez a forrás kiszárad vagy bedugul, akkor elszikkad az a kutfő, mely a nemzet életének talaját öntözi és élte. Ha a falu népe elszakad a mag nemzeti sajátos értékének talajától, a maga őseitől örökölt szellemi, erkölcsi, gazdasági és faj légkörétől, akkor sorsa az elpusztulás, elsatnyulás, a népek körében helyét nem találó félszeg és céltalan tengődés. Ez nem szép tevé a falunak, hanem mély lelkekben gyökerező meggyőződés, melytől *minden nemzetnevelés munkája sikere, fajunk jövője sors függ.* Minden fajnak és népnek földön sajátos hivatása és rendezése van, amelyet csak maga a nép tud elvégezni és betölteni. És csak úgy töltheti be, ha a maga sajátos lelki és népi készséggel teljes virágzásra igyekszik kifejleszteni. Ezt őhelyette nem tud elvégezni semmi más nép.

Eddig a város és falu ellenségesen, vagy a legjobb esetben közönyösen állottak egymással szemben. Sok örvendétes jeleket látok arra nézve, hogy most tanában a falu és a város egymásra találtak. S ez jól van így nemzeti és faji érdekek szer-

pontjából. Sok dolog van olyan, amiben a város iskolába járhat a faluhoz. Hogy csak egyet-kettőt említek: *a magyar falu szelleme minden ízében, minden megnyilvánulásában magyar.* A régi egyszerű, becsületes, patriarchális életet ma már csak falun találjuk meg.

A gyorsan fejlődő város nem tudta megőrizni a maga életét a nemzetköziség érintésétől. A falu örökdió a nemzedékről nemzedékre szálló közös hagyományok, közös szokások megtartására, melyeket mint szent és sérthetetlen törvényeket tiszteletben tart. Igaz, hogy ez a hagyományokhoz való ragaszkodás kétélű fegyver. Mert egyfelől megtartó, megerősítő fundamentuma az ősi hagyományoknak, erkölcsöknek, szokásoknak, ősi nyelvünknek, melyekhez szívünk utolsó dobbanásig ragaszkodunk; másfelől azonban gátló és akadályozó mozzanat is, amely minden újítást sokszor évtizedekre megakadályoz. Ámde most miről van szó? Nemzeti kulturkincseink megőrzéséről és lehető fejlesztéséről. Ez a nagy erő, a hagyományokhoz való ragaszkodás óvta meg a népet a történelem folyamán attól, hogy ősei nyelvét elhagyja, népies viseletét, szokásait, dalait levetkőzze, elfelejtse. A torockói pártás leány ünneplő ruhájára, mint a magáéra, smerne rá, nem tudom hányadik ösanyja, mert ő is ugyanabban a díszben vonult évszázadokkal ezelőtt vasárnap rezedá- és verbincsökkel a kezében a templomba.

A háboru azonban, mint sok egyébben, e tekintetben is változást hozott a falu életébe, gondolkodásába és viseletébe. Háboru előtt a faluétól eltérő ruhát senki áron sem lehetett rádisputálni a falusi emberre: ő nem öltözik a falu csufjának. Most itt-ott találunk olyanokkal, akik szeretik a városi viseletet. A front-katonák néhol tüntetően hordozták azokat a ruhadarabokat, melyeket idegenből, fogságból hoztak magukkal.

Régebben féltek a feltünéstől és az elütéstől, ma már nem félnek, sőt vannak, akik egyenesen keresik. A háboru viszontagságai a legkülönbözőbb országok népével, ezek szokásaival, gondolkodásával, gazdálkodási módjával és életével ismertette meg a harcosokat, kiknek látóköre tágult, tapasztalataik, ismereteik gyarapodtak s mélyen bevésődtek tudatukba, mert a legjobb mester, az élet véste azokat lelkükbe.

Kétségtelen, hogy a háboru tapasztalatszerzésnek jelentékeny része van abban, hogy a falusi ember mind sűrűbben lép fel a közélet forumán s mindig öntudatosabb biztonsággal. A korszellem szerencsés megértését kell látnunk abban, hogy a római kath. status és az unitárius egyház legfőbb törvényhozó és kormányzó testületét a népjogok demokratikus kiterjesztésével, máris átalakította vagy felfrissítette. Reméljük, hogy ez a jogkiterjesztés meghozza a várt eredményeit és bizton várjuk, hogy a nép a faji öntudatraébredés megkezdődött folyamatában eljut arra a fokra, ahol nemcsak megérti, hanem áldozó lélekkel teljesíti is nagyszerű elhivatását, mellyel fájának jövőjét örök időkre biztosítja.

Dr. Gál Kelemen.

A telepések ügye. A Magyar Párt brassói naggyűlése elhatározta, hogy a telepések sérelmeit, amelyeket birtokaik elvételével szenvedtek, a Népszövetség elé viszi. A Népszövetség ugyan nem nagy buzgósággal foglalkozik a kisebbségi sorsra jutott nemzetek panaszával, de éppen telepések ügyében egy alkalommal eredményes munkát végzett. Lengyelországban is megfosztották a német telepéseket birtokaiktól, ám ezek a Népszövetséghez fordultak védelemért és a Népszövetség a telepések javára döntött. A döntés hatása alatt a lengyel kormány visszaadta a telepések birtokait sőt azokat, akik a kisajátítás következtében kárt szenvedtek anyagilag is kárpótolta. A Magyar Párt bizonyára mindent el fog követni, hogy jogos birtokaikból kiforgatott telepés véreink a nemzetközi bíróság előtt jogorvoslást találjanak.

KÜLFÖLD

A németek új nemzeti hőse. A párharcok a németeknek sok vezető emberét lejáratták. Ezek közé tartozik Ludendorff is, aki a háboru alatt büszkesége, a háboru után pedig reménycsillaga volt a német nemzeti érzésnek. Ma pedig egy csomó hiábavaló, rosszul sikerült próbálkozás után, Ludendorffnak legfőleg egy kisebb párt körében van még tekintélye: a közvélemény nagyobb része elfordult tőle. Ám a németeknek ma is vannak választott hőseik, akikről katonai dicsőségük, nemzeti nagyságuk helyreállítását remélik. Legfőbb reménységük mostan Seectt tábornok, a hádsereg főpa-

Seectt
német tábornok.

rancsnoka. Seectt tábornok kitűnő szervező erő, aki az ellenőrző bizottságok örökös gáncsvetései közben, a német hadsereget, a német katonai erőket újra föltámasztotta. Munkájának eredményeit féltékeny szemmel nézik Németország ellenségei. A francia lapok újra Németország lefegyverzését s Seectt tábornoknak állásából való eltávolítását követelik. Az aggodalom Angliára is átragadt, különösen mióta a választások a német nemzeti pártokat föltűnően megerősítették. Hir szerint a nagykövetek tanácsa köze-

lebből rendkívüli ülést tart, amelyen a németek katonai ellenőrzésének megszigorítását fogják kimondani.

Anglia küzdelme gyarmataiért. Alig mult pár hete, hogy Anglia leverte keletafrikai alattvalóinak, a szudániaknak a fölkelését. Most új veszedelem fenyegeti gyarmatbirodalmát, helyesebben szólva: egy régi és állandó veszedelem hevesebb támadásra készül ellene. Indiában a benszülött lakosság közelebről nyíltan is állást foglalt az angol uralom ellen. Londoni jelentés szerint a nagy nemzetgyűlés Ghandinak, a prófétaelkü népvézérnek az elnöklete alatt 2000 kiküldött részvételével elhatározta, hogy végképpen elszakad Angliától. A 2000 kiküldött közül csupán 9 szavazott Anglia mellett. A dologba persze Anglia is bele fog szólni s aligha engedi ki hatalma köréből legértékesebb birtokát. Bizonyos azonban, hogy az elnyomott népek a világ minden részében egyre hevesebben fognak küzdeni szabadságuknak, emberi jogaiknak kivívásáért.

Az új magyar költségvetés. A magyar politikai élet legmagasabban kiemelkedő eseménye az aranyköltségvetés benyújtása. Bud. pénzügyminiszter bejelentette a nemzetgyűlésnek az 1924—25 évre szóló aranyköltségvetést. 10 éve nincs rendes költségvetése az országnak, — nem is lehetett, mert ingadozó pénzügyi alapra nem lehetett egy szilárd költségvetési épületet felépíteni. A legujabb költségvetés nem mutat vigasztalan képet. A hiány mindössze 100 millió arany korona. A karácsonyi szünet után a nemzetgyűlés az arany költségvetést tárgyalja, majd utána az időközben benyújtandó törvényjavaslatok következnek.

Csehek és tótok marakodása. A pozsonyi nagy megyegyűlésen botrányos jelenetek során csapnak össze a csehek a tót képviselőkkel. Az utóbbiakat a csehek azzal vádolják meg, hogy a költségvetés ellenes állásfoglalásuk nem egyéb, mint Horthy parancsának teljesítése. Lármas jelenetek között tiltakozott a zsupán a magyar nyelv használata ellen is, melyet a cseh törvények a trianoni szerződés rendelkezéseinek ellenére sem engedélyeznek. Végül is a tótok kezeik felemelésével

gunyolták a cseh barátokat, akik közül viszont a renegát Ivánka Milán azt kiállította a magyar barátok felé, hogy rossz dolog bizony a fegyverletétel, de a magyarok is lelették a fegyvert és éppen ezért vesztek el mindent.

Elkobozzák Károlyi Mihály vagyonát. A magyar királyi kuria megdönhetetlenül megállapította Károlyi Mihály hazaárulását, amelynek büntetése többi között a hazaáruló vagyonának elkobzása is. Az óriási Károlyi vagyon egy része most már nemzeti közcélokat fog szolgálni. Károlyi Mihály vagyonát 270 milliárdra becsülik. Ez a vagyon elsősorban a kompparádi, 38 000 hold kiterjedésű hitbizományi birtokból, a budapesti Egyetem utcai palotából, nagyobb budapesti telkekből, több mázsa arany és ezüst ékszerekből és rengeteg műtárgyból áll. Nem az egész vagyon kerül elkobzás alá, hanem annak Károlyi Mihály és egyenes leszármazottjaik illető jövedelme illetve a jövedelem tökéje. A bíróság külön fog határozni az elkobzandó vagyontárgyak felett. Valószínű, hogy a földbirtokot fogják elkobozni, míg a család oldalági rokonait a budapesti palotából, telkekből, ékszerekből és műtárgyakból kárpótolják. Az elkobzandó birtok elsősorban a földreform céljaira használandó fel, de minden valószínűség szerint olyan intézkedés fog történni, hogy ez az elkobzandó óriási vagyon ifjuságnevelési célokra fog fordíthatni.

A szerbek megleckéztetése. Az albán kormány miniszterelnöke, Fan Noli, panaszt emelt a nemzetek szövetsége előtt Szerbia üzelmei miatt és az angol kormány erélyes jegyzéket intézett a belgrádi kormányhoz, melyben figyelmezteti, hogy tartózkodjék az albán ügyekbe való beavatkozástól. Nincsics, aki újabban ismét szerb külügyminiszter lett, pár nap előtt Rómában személyesen bejelentette Szerbia semlegességét az albán ügyekkel szemben. Ezt a lépést tehát Szerbia teljes meglátárlásának lehet tekinteni.

Trockij a tulzó bolsevisták ellen. Oroszországban nyíltan szembekerült a szovjet két árnyalata. Szinovjev tulzó szovjet népbiztos ellen Trockij népbiztos katonai erővel megkezdte a harcot. Hír szerint eddig Trockij maradt felül.

HIREK

Ujévi gondolatok.

Milyen sok lemondás,
Milyen sok ígéret
Köszönti az évet!...

Milyen sok nagyhangu
Fogadkozás járja:
— Most még — utóljára!...

Milyen sok elhangzik
Nyomtalanul, pusztán —
— Látjuk az év multán.

Milyen sok könny, átok
Igy az évek bére,
— Sok-sok élet vége!

Mégis valahányszor
Újesztendőt érünk:
Ismét csak beszélünk.

Kedveljük a sok szót
A tett rovására —
— Ha könny is az ára!

Miért fáj így aztán:
— Ha év sirján állunk —
Csöndes pusztulásunk?...

Péter Gát

Előfizetőink szives figyelméb

Amikor e helyen minden előzető testvérünknek magyar szívvel igaz melegével kívánunk boldok újesztendőt, legyen szabad mi járt kérnünk is valamit. Először azt, hogy kis lapunkat hozzátozók, rokonaik, barátaik és merőseik között ajánlani sziveskedjenek. Ezzel elérjük azt, hogy lapunk nagyobb és szebb legyen anélkül, hogy az árát emelni kellene. Épen ez utóbbinak e nélkülése végett nagyon kéremélyen tisztelt előfizetőinktől is, hogy január folyamán az eg-

évi 90 L-t egyszerre befizetni sziveskedjenek. Aki ezt megteszi, annak az előfizetési díja az 1925-ik évre is marad a múlt évi 90 L. A február 1 után fizetett egész évi díj már 100 L. lenne, a fél-évi díj mindig 50 L., a negyed-évi 30 L. Előfizetőink meggyőződhetnek róla, hogy a nyomdárak rendkívüli emelkedése miatt majdnem minden lap jelentékenyen felemelte előfizetési díját, *csak mi leszünk egyedül, akik ezt nem tettük meg, s csupán annyit kérünk, hogy előfizetési díját mindenki egyszerre januárban küldje be. Ha előfizetőink e kérésünket meghallgatnák és újévi ajándéku mindenki csak egyetlen új előfizetőt jelentene be, oly gyönyörű képeslapot adhatnánk az eddigi áron, ami büszkeségére válna a magyar névnek. Bárcsak megtehetnők!*

Szerkesztőség és Kiadóhivatal.

Dr. Páter Béla kitüntetése. La-punk egyik legkitünőbb munkatársát: Dr. Páter Béla gazdasági akadémiai tanárt nagy kitüntetés érte. A nemzetgazdaság terén kifejtett áldásos működésének elismerésül a király az Érdemkereszt T. osztályát adományozta neki. Nagy örömmel vesszük tudomásul, hogy legfelsőbb helyen is kitüntető elismerésben részesítették dr. Páter Bélát. A nép szívét már régen meghódította nagyérdékű cikkeivel. Olvasóink nevében szívesen és hálával köszöntjük dr. Páter Bélát a szép esemény kapcsán és kívánjuk, hogy munkásságában még sokáig lelje örömet mind a király, mind a nép.

Dr. Hajdu István halála.

Az erdélyi magyarság közéletét fájdalmas veszteség érte: Dr. Hajdu István marosvásárhelyi ügyvéd, a Magyar Párt elnöki tanácsának tagja, meghalt. A lesújtó hír lapunk zártakor érkezett, a megboldogult közéleti nagy érdemeivel jövő számunkban fogunk foglalkozni.

Zarándoklások Rómába. Az 1925. esztendőre XI. Pius pápa tudvalevőleg szent évet hirdetett és jubileumi bu-

csukat engedélyezett. A magyar katolikus püsköki kar mindent elkövet, hogy a szent évben Rómába özönlő nemzetek sorában a magyarok is méltó helyet foglaljanak el. Egy bizottság teljesen kidolgozta már a szent évben vezetendő hivatalos magyar nemzeti római zarándoklatoknak a tervezetét. Négy ilyen zarándoklat lesz, melyek közül az egyiket Csernoch János dr. Magyarország bíboros hercegprímása, a másikat Szmrecsányi Lajos egri érsek, a harmadikat Zichy Gyula gróf kalocsai érseki adminisztrátor, a negyediket pedig Prohászka Ottokár székesfehérvári megyés püspök vezeli a pápa elé és melyek mindegyikében a püsköki karnak több tagja fog résztvenni. A hivatalos magyar zarándoklatok terv szerint március közepén, április végén, júniusban és szeptemberben indulnak. A zarándoklásokat rendező nemzeti bizottság természetesen gondoskodik arról, hogy az utazás megfelelő kényelemben történjék és a résztvevők kellő vezetés alatt nézhesék meg az örökváros nevezetességeit. Minden egyes zarándokmenet külön vonatokon megy és pedig úgy, hogy akik óhajtanak résztvehetnek egy hosszabb olaszországi kirándulásban is. Ezért kétféle utirány van. Az első, amely tizenkét napig tart, benne a Rómában való tartózkodás 6 nap, Budapesttől Trieszten, Velencén, Pádun és Firenzen keresztül megy Rómába és ugyanezen az úton vissza. Ennek részvételi díjait a III. osztályon — az I. és II. osztály részvételi díjait csak január első felében lehet pontosan megállapítani — 2.500,000 K. A másik ut Budapest, Trieszt, Pádua, Firenze, Róma, Nápoly, Pompeji, Róma, Velence, Trieszt, Budapest és ennek tartama 15 nap, költségei a harmadik osztályos 3.500,000 K. A részvételi díjakban benne foglaltatnak a vasuti és kocsiköltségek, a teljes ellátás, a muzeumok belépődíjai stb.

A király ajándéka. A vallás és szépművészeti miniszterium arról értesítette az erdélyi református egyházkerület igazgatótanácsát, hogy Ferdinánd király a Banca Romaneasca utján 3000 leít küldött az egyházkerület szegényeinek támogatására. Az igazgatótanács a küldött összeget a kolozsvári egyházközség négy parochiája, a kolozsvári és brassói szeretetházak és a zabolai ref. árvaház között osztotta el.

Kalendáriumi furcsaságok. Az 1925. évi naptár szerint október ugyanazzal a nappal kezdődik, mint július, december mint szeptember, február és március mint november. A takarékos emberekre nézve igen fontos hangsúlyozni, hogy minden kalendáriumot

huszonnyolc év múlva ismét használni lehet. A babonás emberekre nézve nem kis fontossággal bír az, hogy 1925. évben három olyan péntek lesz, ami tizenharmadikára esik: február, március és november tizenharmadika.

Megszüntelik a községek értelmetlen elnevezéseit. Miután az erdélyi községek erőszakos elnevezése különösen a postán, de az egyes hatóságok levelezésében is nagyon sok zavart okoz, felhívja a rendelet a községek előljáróságait, hogy állapítsák meg a helységek végleges elnevezését. Ebben a munkában a szolgabírók vezetői is részt vehetnek, de az előterjesztett nevek közül csak az előljáróknak van választási joguk. A községnevek helyesbítésénél irányelvül az szolgál, hogy a községeknek lehetőleg történelmi nevét kell szem előtt tartani. Az olyan községek, amelyekben a kisebbségek többségben vannak, régi magyar vagy német nevüket visszakaphatják.

Petrozsény fejlődése. Még csak pár hónapja, hogy Petrozsény várossá lépett elő, de rohamléptekben igyekszik is eleget tenni ennek a követelménynek. Rövid idő alatt olyan hatalmas épületek emelkedtek és olyan számban, hogy ma holnap egybekapcsolódik a tőle 1 kilométerre fekvő Petrilla községgel. Névszerint az utóbbi időben a következő épületek épültek: Teodorescu telep 30 házzal, Kendefly vasutas telep 80 házzal, kiépült a város tároló területe is. Munkáskaszinó gót stílusban, színpaddal és nagy termekkel. Szövőgyár, ahol szegény munkásleányokat díjmentesen tanítanak. Központi villamosüzem. Gyermekklinika, reszelőgyár. Maleca telep 20 házzal és számos magánépület. E rohamos fejlődés reményt nyújt arra, hogy Petrozsényt egy pár év múlva országunk legnagyobb városai között fogjuk találhatni.

Falra festik az ördögöt. A jövő háborújának kérdésével tulságosan sokat foglalkoznak az emberek. Kik kelnek majd harcra egymás ellen, miféle hadieszközöket fognak használni, milyen sors vár katonára, polgárságra? Az amerikai léghajózási bizottság szintén fölvetette ezeket a kérdéseket s ugyancsak szomorú feleleteket adott rájuk. A jövő háborúja — mondja a bizottság jelentése — a levegőben fog lefolyni. Nemcsak mérges gázokat, rettenetes robbanó anyagokat fog alkalmazni, hanem ezeknél sokkal pusztítóbb eljárásokat. Az elenséges felelnek ugyanis módjában fog állani, hogy egymás országait fertőző betegséggel áraszák el s ezek

után a lakosságot jóformán kiirtsák. Az amerikaiak azt vélik, hogy ha a nemzetek tovább fojtogatják egymást, akkor a jövő háborújának borzalmaikat csakhamar meg fogják ismerni.

Ujabb terhek a nép nyakán. Az erdészeti hivatal nagyon guzsbakötötte a székely ember erdőségét. Az amugy is országszerte pangásnak indult fakereskedelem sok székely gazdának kenyerét vette el. Megnehezítette a faértékesítést a sok erdőőr. Például egyedül Kászonban 7 erdőőr van. A közbirtokosságokat óriási erdő-őrzési, erdőkezelési díjakkal sújtották. Kényszer erdőőri lakásokat építettek, Kászonból Csikszentmártonra kell menni szállítási bárca kiadásáért. A nép lelke elkeseredve nézi a sok zaklatást. A közbirtokosság vagyona ilyenformán tul van terhelve, úgy, hogy rovatalokkal, tehát a nép zsebéből kell a kiadásokat fedezni. Ha terhén könnyíteni akar, annyi fuvart, napidíjat kell fizetnie, amig eredményt ér el — hogy az embereknek elmegy a kedvük az erdőeladásoktól. Ha pedig nagyobb terület eladását akarják biztosítani, kilincselhetnek a miniszteriumig. S ha mégis sikerül az engedélyt megszerezni, a birtokosság nem használhatja a tőkét, csak annak 3—7 százalékos kamatát. A kisbirtokossági autonómia guny tárgya lett. Nemfőkéára a közbirtokossági vagyon állami vagyon lesz s akkor veheti a vándorbotot kezébe a székely atyafi. Erdőrontást, erdőlopásokat őrizze ellen a hivatalos hatalom, de az illetékeseknek valahogy meg kellene könnyíteniök a székely nép boldogulását, hogy igazságosan és törvényesuton juthassanak közvagyonuk könnyebb módon való értékesítéséhez. Maholnap privát erdejéből sem tud egy szál fát hozni, annyi mindenféle zaklatásnak van kitéve a tulajdonos. (Nagykászoni).

A győztes államokat is óriási adósságok terhelik. A háboru elején Lloyd George előre megjósolta, hogy az a fél fog győzelmet aratni,

amelyik legtovább tud lövöldözni ezüst golyókkal. A jóslat beteljesült, a háboruban Anglia és Amerika kerültek felül óriási gazdasági erejükkel. Ma már tudjuk, hogy a többi antant-államokat a háboru folyamán ez a két ország látta el pénzzel. Az angol parlamentben közelebbről arról tárgyaltak, hogy a győztes államok mennyivel tartoznak egymásnak. A kérdés azért vált időszerűvé, mert Amerika visszaköveteli a háboru folyamán kölcsönadott pénzeit s mivel főadósa Anglia, önként következik, hogy Anglia is követeli azokat az összegeket, amiket ő adott kölcsön szövetségeseinek. Az Északamerikai Egyesült Államok követelése: Angliától 25 milliárd svájci frank, Franciaországtól 17, Olaszországtól 2¹/₂, Belgiumtól 2¹/₂, Lengyelországtól 1 milliárd svájci frank. Anglia követelése: Franciaországtól 15¹/₂ milliárd, Oroszországtól 18, Olaszországtól 13 milliárd, Jugoszláviától 712 millió, Romániától 619 millió, Portugáliától 535 millió, Görögországtól 583, Belgakongótól 88 millió, Lengyelországtól 112 millió svájci frank. A kétfelé való adósságból tehát csupán Franciaországra 40 milliárd svájci frank esik, amely összegnek szédületes nagyságát akkor ítélnék meg, ha a svájci frankot lejre számítjuk át. Legutóbbi jelzésünk szerint egy svájci frank 37 lejt ért, vagyis Franciaország adóssága lejben kifejezve annyimint 1480 milliárd lej. (Romániának összes forgalomban levő pénze alig tesz ki 20 milliárdot.) Ezek az óriási számok érthetővé teszik azt az állítást, hogy Európa tulnyomó részének a vagyona voltaképpen Amerikát illeti, vagyis, hogy Amerika máris uralodik Európán.

Különös vasut Csikszentsimon mellett. Érdekes és újrendszerű iparvasut épül Csikszentsimon közelében, amely a maga nemében eddig még egyedül álló Erdély területén. Az Ofa Csikszentsimontól körülbelül 23 kilométernyire erdőt vásárolt, amelynek kitermeléséhez most fognak hozzá. A kitermelési időt 15 évben állapították meg. Az Ofa az erdőterületre a legközelebbi vasuti állomástól oly vasutat épített 23 km. hosszúságban, amely tizenöt évig tartson s melynek építési költségei olcsóbbak. Erre a célra a legalkalmasabbnak látszott a gummi kerekű vasut. A sinek fából készülnek, lefektetésük könnyű, olcsó, kis teher elbírására elegendő erősek, tömör gummiabroncsos kerekük puhán futnak rajtuk végig. A vonatot benzin motoros mozdony vonja. A vonat felszereléséhez szükséges alkotórészeket Bécsből hozták.

Művelődési mozgalmak.

Harangszentelési ünnep Zsibón. Lélekemelő ünnepe volt a zsibói ref. egyházközségnek december 7 én, midőn új harangját Kádár Géza, a szilágyszolnoki egyházmegye esperese felszentelte. November 30 án volt az új harang ünnepélyes behozatala a vasuti állomásról, amikor az egész utcát ellepő sokaság zsoldárt énekelve kísérte a virágokkal feldiszitett kocsit, melyen a harang volt elhelyezve. 12 felkendőzött fehér ökör volt a kocsin, melyet 16 magyarruhás leány és ugyanannyi ifju kísérte négyes sorokban. A meglévő kis harang vidáman üdvözölte új testvérét, hogy ő is hozzájáruljon a sokaság öröméhez. A cinterem ajtónál Csutak Károly lelkész fogadta a harangot s a gyülekezettel együtt rövid imában mondott köszönetet Istennek. 7 én, a felszentelés napján, a zsufolásig megtelt templomban Végh Árpád egrespataki lelkész lélekemelő imája után a négy szólamu ifjusági énekkar énekelte az „Adjunk hálát” kezdetű Hozsánna-éneket, majd Kádár Géza esperes tartotta meg nagyhatású, harangszentelő adventi beszédét, rámulatva arra, hogy az új harangban a legkedvesebb adventi örömmondó szólalt meg a zsibói gyülekezethez, csak érte is meg annak szavát mindig. Mikor pedig áldását mondta a harangra és gyülekezetre, nem maradt szem szárazon a hívek soraiban. Majd a gyülekezet lelképásztora ismertette röviden a harangbeszerzés történetét s a hívek adományát, melyből a harang beszerzése lehetővé vált. A harang keresztapaságát Balla Lőrinc vállalta 2500 L.-es adományával. Délután vallásos összejövetel volt a templomban, hol a vendéglelkészek mondtak szívet és akaratot megmozdító szép beszédeket. György Mária tanítónő szavalata, a vegyeskar szép éneke, lelkész imája s a gyülekezet éneke egészítették ki az összejövetel programját. A nap ünnepe befejezte az „Unio” nagytermében tartott műkedvelői előadás, melyet a jószívű zsibói nők rendeztek nemzetiségi és felekezeti különbség nélkül szép egyetértéssel a szegény gyermekek karácsonyi felruházására.

Egy év építő munkája. A Csegezi „Dávid Ferenc” Ifjusági Egyesület 1924 év folyamán 8 vallásos ünnepélyt és 4 táncmulatsággal egybekötött műsoros estélyt rendezett. A vallásos ünnepélyek műsorán szavalatok, énekszámok, szabad előadások és felolvasások szerepeltek. A műsoros estélyeken szindarabok szerepeltek. A

„Hajléktalan, Féltekenység, Beszéljen a mamával, Megjött a papa, Szerelmes levél és az Uj biró“ című vigjátékok betanulása és szép előadása felejtetlenné teszi az ifjuság ez évi munkáját. Hálás köszönet: Biró Zefi, Paar Gizi, Tódor Etelka, Csegezi Róza, Csegezi Juliska, Kovács Róza, Szász Ida, Simándi Anna, Balogh Anna, Kovács Giza, Komáromi Berta, Biró Máté, Biró Balázs, Simándi Imre, Szi-

lágyi Ferenc, Biró András, Tódor Kálmán, Ferenci Albert, Balogh Lőrinc, Komáromi Géza, Tódor Máté és Pálfi Károly egyleti tagoknak, kik próbák, összejövetelek pontos látogatása által biztosították a szép erkölcsi és anyagi sikert. Köszönet az Egylet vezetőjének: Kiss Jenő unitárius lelkésznek, ki a betanítás és rendezés munkáját lelkesedéssel és teljes odaadással végezte.

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI ÉLET

Téli előkészítése a kertjés tavaszi vetés földeknek német rendszerrel.

A vidékünkön elérhető braunschweigi 6 kilós káposzta, 4 kilós karalábé, mindenféle kerti nagy vetemény, nagy hagyma, tengeri, dinya, dohány, kender, takarmányrépa, lucerna, lóher, árpa stb. termeléséhez a földet november-december januárban — és mostan különösen a fagyos, havas talaj felforgatásával lehet legkedvezőbben előkészíteni a következő módon.

Polyvát, töreket, apróra vágott tengeri szárat, napraforgó kórót és magházat, falevelet s egyéb még nem rothadó szárazságot össze kell rázni, ezt a földön, (most a havon) lehetőleg 3 ujjnyi vastagon el kell teríteni, nagy ásóval, vagy mély szántással alá kell forgatni és az így megforgatott földre kell hinteni a trágyát s ottan kell hagyni tavaszig.

A téli hó, fagy ezeket összeérleli és tavasszal csak kissé kell kapálni vagy szántani.

Az így előkészített földben a felforgatott polyva stb. beszívja a nedvességet és a tavaszi hideg szárazságban melegágyat képez, a nyári meleg szárazságban pedig mindig öntözés nélkül, nedvességet szolgáltat a növényzetnek.

Margittán 1894 ben Morvay Tihamérné, a főszolgabíró neje, az így felforgatott szőlőföldről 13¹/₂ kilós káposztát és 9 kilós karalábét küldött a nagyvárad kertészeti kiállításra, hol nagy ezüst érem kitüntetését kapott érte.

Ily módon művelt földben az én tanácsom alapján termelik a Bádón községiek a sok nagy hagymát.

(Más vidékiek talán elfeledték a tanácsomat.)

A Bádón községiek a hagyma ára-

ból vették a Báró Bánffy-uradalomból 1916 ban a 300 hold földet á 1500—450.000 koronáért s azóta újból a 270 hold legelőt.

Egy bádóni gazda 1921 évi hagymaterméséből 36.000 leut árult.

Igy előkészített földben a tengerit korán el lehet vetni, mint minden más tavaszi terményt, a tengeri bőven terem és szeptember végére teljesen beérik, a kender, dohány, répa, lucerna, lóher stb. gazdasági növény is jól sikerül.

Az ezen növények felszedése után leszántott földbe vetett buza is kiváló bő termést hoz.

Takács József.

Heti piac.

A nagyszombeni téli vásár. A nagyszombeni városi tanács értesítése szerint az ottani téli vásárt a következő napokon tartják meg: szarvasmarhavásár 1925. január 8—9, lóvásár január 10. Áruvásár január 12.

Általános észrevételek. A gabona árak állandó emelkedése még mindig tart és néhol meghaladta a buza métermázsánkénti ára az 1100 L.-t. E körülmény a kormányt megijesztette és ellenintézkedésekkel készült az árakat leszorítani. Az árpa ára szilárd, készletek nincsenek. A zab szintén emelkedő irányzatot mutat, ára általában 550—600 L. Az örölhető kukorica iránt van érdeklődés 490—530 L.-es ár mellett. A lóhere, lucerna magvak árai szilárdak. A borárak szilárdulása is egyre tart. Szatmári tudósítónk jelentése szerint az állatvásáron nagy volt a kínálat, de ez nemcsak helyi, hanem általános tünet, mert a magas kivitelí vámok még mindig lehetlenné teszik a szállításokat és ezáltal közvetve azt is, hogy a gazdák jobb árakat elérve, tenyészállatokat neveljenek és azokért forgalmi áraknál magasabb összeget fizessenek.

Dicsőszentmárton. (Saját tudósítónktól). 20 literes véka buza 160, kukorica 64, zab 38, árpa 76 L. Sertés: tartani való 3—6 hónapos drb.-ja 900—2000, 6—12 hónapos drb.-ja 1800—4000, hizott süldő élősúly kg.-ja 28—32, hizott öreg élősúly 34—37, olvasztani való szalonna 70, zsir 85, sózott szalonna 70 Lei. Szarvasmarha: jármos ökör párja 10—30.000, jó fejőstehén drb.-ja 4000—8000, vágni való tehén élősúly kg.-ja 18, szopós borju drb.-ja 500—900, juh drb.-ja 350 Lei. Tejtermékek: tehén tej 5, bivaly tej 7, teavaj 90—100, tehénturó 36, juhsajt 42, juhvaj 80 Lei. Baromfi: sovány liba dbr.-ja 120—160, kövér liba 220—320, tyuk darabja 30—70, csirke párja 25—70, sovány ruca darabja 40—60, kövér ruca 80—120, pulyka 130, tojás 3 Lei. Általában szarvasmarhában kevés volt a kereslet s így az árak nagyon leszállottak. Ugy az ipar, mint a kereskedelem pang s rendkívül nagy a pénztelenség.

Marosvásárhely. Buza 150—160, kukorica 70—80, árpa 80—85, zab 45—50, burgonya 20—30, paszuly 150—170 Lei vékánként. Tehéntej 5—6, teavaj 110, sajt 60, méz 40—45 Lei. Választott majac 250—350, hizott sertés élősúlyban 40—34, szekér széna 800—1000 Lei.

A Clujban, 1924. év szeptember havában tartott országos állatkiállításon arany éremmel kitüntetve.

Fél kg. gyapju vagy két kg. sajt árával megmentheti birkáját a pusztulástól!

DISTOL

biztosan maggyógyítja mételeykóros juhait és szarvasmarháit!

DISTOL

Egyszerű a kezelés!
Biztos a gyógyulás!

Kapható

Gergely F. utóda
drogueriájában Cluj-Kolozsvár,

Gea-Krayer Drogueriájában
Temesvár,

Krafft és Rubert Drogueriájában
Brassó,

Dávid János gyógyszerár
Marosvásárhely,

Farkas István Drogueriájában
Nagyvárad,

továbbá bármely gyógyszerárban.
Sirocco 663

A köhögés elleni háziszerekről.

Van egy román közmondás, amely azt mondja, hogy „*aki sokáig köhög, az sokáig él.*”*) Ezzel azt akarják jelezni, hogy köhögés mellett is hosszú életű lehet az ember. De a köhögés tulajdonképpen kétféle, u. m. könnyebb természetű és muló, amely hüléstől ered és lehet súlyosabb, amely a tüdő súlyos megbetegedésétől származik. E sorokban csak az előbbiről lesz szó. A hülés okozta köhögést is gyógyítani kell, mert ha elhanyagoljuk, akkor súlyosabbá válik, elmakacsosodik, esetleg tüdőhuruttá, tüdőgyuladássá stb. elfajul. A köhögés ellen sokféle szer van forgalomban. A patikákban sokféle teát árulnak köhögés ellen, azután ott vannak a különböző cukorkák, amelyek szintén segítenek a bajon. Azonban mindez sokba kerül. Azután a köhögés elleni cukorkák nagyobb tömegben élvezve, elrontják a gyomrot és sokszor hasmenést okoznak. Pedig a cukorkák csak akkor használnak, ha sokat vesz be az ember belőlük. Mindezeknél fogva azt a tanácsot adom a háziasszonyoknak, hogy tartsák raktáron házi patikájukban az *útifűvet*, amely könnyen beszerezhető és nagyon beválk a köhögés elmulasztása körül. Aki köhög és aki elnyálkásodásban szenved, az igyék esténként egy csésze útifűteát és megérzi annak gyógyító hatását. Az útifűtea sem nem izgat, sem a gyomrot nem rontja, nem is izzaszt, úgyhogy bátran iható nagyobb adagokban is. Sőt súlyos elnyálkásodás esetén jó azt napközben is többször inni.

A lélekzési szervek megbetegedésekor kitűnő oldó hatása az útifű. Ha az útifűteát jól megcukrozzuk, egész jó íze van. Az útifűből és cukorból készül az útiszőrp, amely szintén jó hatása és az útifűcukorkák közismertek és elterjedtek. Aki nek eddig ajánlottam az útifűvet, az mind ellismerte annak jó hatását, de azért panaszkodott, hogy a patikában nem tudja megkapni. Én meg hiába kínalom a drogistának és gyógyszerésznek az útifűlevelet, nem veszi meg azzal az indokolással, hogy „a közönség nem keresi.” Ennek csak az

lenne az orvoslása, ha mindennap menne be valaki a patikába útifűvet keresni, akkor végre mégis raktáron tartanák azt minden patikában.

Az útifű nálunk mindenfelé elterjedt, a gyepes helyek legközönségesebb növényei közé tartozik, úgyhogy mindenkinnek módjában áll azt saját magának összegyűjteni és megszáritani. De csakis a *keskenylevelű útifű* a jó, a többi útifűfajok nem arra valók.

Kedvelt háziszér köhögés ellen a *fehér pemeté* is. Ezt is nagyon ajánlják köhögés és elnyálkásodás ellen. Míg az útifűnek csakis a levelét főzik meg teának, addig a pemetének a fiatal hajtásait használják erre a célra. Az arasznyi magasra nőtt fiatal hajtásait, amelyek fehér színtűek a bozontos szőrméztől, azokat kell gyűjteni és megszáritani. A pemetéből is készítenek köhögés elleni cukorkákat.

A pemetefű azonban nálunk nem olyan gyakori, mint az útifű, azért bajosabb azt begyűjteni. A magyar Alföldön gyakori burján a pemetefű, ott tömegesen összegyűjtik és külföldre szállítják. Patikáinkban és drogeriáinkban raktáron tartják a pemetét, dacára annak, hogy ez sem hivatalos orvosi növény, úgy mint az útifű sem az. Aki házi patikáját fel akarja vele szerelni, az vesse el a magját a házi kertjébe és szárítsa meg a fiatal hajtásokat. — A pemetének az a jó tulajdonsága is, hogy kitűnő mézelő növény. A méhek nagyon sűrűn látogatják az apró fehér virágait. Miután a pemeté élőlő növény, azért egyszer elveve sok éven keresztül is megmarad.

A köhögés elleni szerek sorában nevezetes szerepe van a *szenega-gyökér*-nek, amely Amerikából kerül hozzánk. A hivatalos orvosi tudomány főleg ezt rendeli a betegeknek, mint köptető szer. A háboru alatt nem lehetett az amerikai szenega-gyökert behozni, azért kényszerűségből utána kutattak a hazai növények sorában, vajjon nem lenne-e pótolható a szenega gyökér valami hazai növényvel? Ekkor rájöttek arra, hogy a *Tavaszi kankalin* (*Primula*) gyökere nagyon jól pótolhatja az idegen származású szenegát, sőt annál sokkal hatásosabb. Mind a két gyökérben a benne lévő

szappananyag (Japoniu) a hatószér, amely nyálkaoldó és ezért könnyíti a köhögést. Kisült, hogy a kankalin-gyökér *ötször annyi* hatóanyagot tartalmaz, mint a szenega-gyökér. Ime tehát a nálunk olyan közönséges kankalin milyen értékes gyógynövény! Ma megnyílt a külföldi behozatal és mi megint vígan fogyasztjuk a külföldi szenegát és megint elfelejtkezünk a hazai értékesebb kankalinról. Pedig a szenega nagyon drága!

Súlyosabb köhögés ellen tehát szedjük tavasszal a kankalin gyökerét és tartsunk belőle készletet, hogy ne kelljen a drága külföldi árut megfizetni, amely azonfelül még csak egy-ötöd rész olyan értékű, mint a hazai kankalin.

Másik sokat használt köptető szer és a leggyakoribb hánytatószér a *hánytató gyökér az ipekakuanha*, amely déli Amerikából kerül hozzánk. Ezt az orvosok által sűrűn rendelt orvosságot jól pótolja a *szagos ibolya* gyökere. Gyűjtjük tehát tavasszal a márciusi ibolya gyökerét és szárítsuk meg. Ha ebből is készletet tartunk házi patikánkban, akkor mind az olyan esetekben, amikor az orvos ipekakuanhát rendelne, az ibolya gyökerét használhatjuk.

Ugy a kankalin, mint az ibolya is igen közönséges tavaszi virágunk, úgy hogy könnyű szerrel gyűjthetünk belőlük készletet.

Midőn a köhögés elleni szereinkről így beszámoltam, végül még a következő mulatságos esetet mondom el. A kolozsvári egyetemnek híres tanára volt *Purjesz* professzor. Nagy volt a híre, mint belgyógyásznak és messze vidékekre, még külföldre is vitték betegekhez. Egyik alkalommal beállit hozzá egyik betege és köhögés elleni orvosságot kért a híres tanártól. Purjesz professzor neki ricinus olajat rendelt, ami tudvalevőleg a legismertebb hashajtó szer. Pár nap mulva találkozott Purjesz a beteggel és azt kérdezte tőle: „*na! köhög-e még?*” Erre azt felelte a beteg: „*szeretnék, de nem merek.*”

Dr. Péter Béla.

*) Cine tușește mult, trăește mult.

IPARI ROVAT

Nő a munkanélküliek száma.

A Resica-művek, Románia leghatalmasabb üzeme, az utolsó 8 hónap alatt fokozatosan lecsökkentette a munkáslétszámot. A vállalat, mely rendszeres időközben 8—10 ezer munkással dolgozott, ma alig háromezer munkást foglalkoztat. Legnagyobb volt az apasztás a géposztályon, ahol még nemrég 2500 munkást foglalkoztattak, ma pedig mindössze 250-et. Az igazgatóság újabb munkáselbocsátásokat tervez, sőt egyes üzemeket teljesen bezúntatnak egyelőre egy hónapra. Az igazgatóság a munkabezúntatást a be nem hajtható állami adósságokkal, az állami megrendelések csökkenésével és a külföldi verseny olcsóságával indokolja. — Elbocsátotta 700 munkását a *dicsőszentmártoni Nitrogén-gyár* is, amely pedig a legutóbbi nacionalizálás kapcsán a liberális tőke érdekeltségébe került. Itt a hetek óta tartó teljes vagonhiány kényszerítette az igazgatóságot az üzem bezúntatására. Ezen két nagy vállalaton kívül ugyyszólván minden városban napról napra nő a munkanélküliek száma. A temesvári *Turul-cipőgyár* 250 munkást bocsátott el, a marosvölgyi fűrészüzemeknél a munkások ezrei váltak munkanélkülivé. Mindezeknek tisztán a kormány hibás iparpolitikája az oka, amely nem igyekszik azon, hogy kellő forgótőke és szállítási lehetőség álljon az ipar- és favállalatok rendelkezésére.

Drágább lesz a szén. Az az általános drágulás, amely leginkább a kenyérben és lisztben mutatkozott, nagy anyagi megterhelést jelentett az erdélyi és bánági szénbányavállalatokra, amelyek munkásaikat alacsony áron látják el liszttel és egyéb élelmi cikkekkel. A vállalatokat ez annál súlyosabban érinti, mivel a kitermelés megdrágulását nem tudják áthárítani fogyasztóikra. Szabad forgalomban ugyanis csak a termelés 10--20 százalékát értékesíthetik, míg 80--90 százalékát a CFR nek kötelesek leadni *előre meghatározott áron*. A legutóbbi ármegállapítások még a nyár elején voltak, amióta a kitermelési költségek aránytalanul meg-

szaporodtak. A szénbányák — épen ezért — tárgyalásokat kezdtek a CFR vezérigazgatóságával és a közlekedésügyi miniszteriummal, hogy a vasút által átvett szén árát 30 százalékkal emelhessék. *A magániparnak erős érdeke, hogy a szénbányák ezen kérését teljesítsék*, mert ellenkező esetben a szénbányák csak úgy menekülhetnének a veszteséges üzletviteltől, ha az állami szállításhoz szenvedett veszteségeiket beszámolnák a magáncégeknek történő széneladásokba. Méltányos volna e kérés meghallgatása abból a szempontból is, hogy a bányavállalatok ezzel is nagyobb lehetőséget nyerjenek súlyos munkával terhelt munkásaik joggal fokozódó szociális igényeinek megfelelő kielégítésére.

Pincérek és sütők országos gyűlése. Az erdélyi és bánági pincérmunkások január 24-én Nagyváradon országos gyűlést tartanak. E gyűlés fog véglegesen dönteni a borrhálórendszer, vagy rendszeres fizetés megvitatása és elfogadása tárgyában. Fontos kérdése lesz ennek a gyűlésnek a pincérnő és ceheányrendszer törvényes megszüntetése melletti állásfoglalás, mert ez a rendszer az erkölcs telenségnek melegágya. A sütőmunkások ugyan csak e nap tartják gyűlésüket s ennek legfontosabb tárgya viszont az éjjeli munka törvényes megszüntetésének ügye és a tanonckérdés szabályozása lesz.

SIROMALT köhögésben és hurut- ban szenvedőknek.

Tartalmazza egyesítve a legértékesebb és a legkiválóbb orvosok által ajánlott gyógyszereket.

Biztos hatás. — Azonnali megkönnyülés, Kapható minden gyógyszertárban

Kérjen ingyen füzetet a „GER” UNYER Laboratoriumtól. Timisoara 80. szám és megtudja, hogy kell viselkedni tüdőbajnál és a légutak megbetegedéseinél. Mosse.

1. Még mindig nem sikerült az eredeti

„Diana“-hoz hasonló jó-szászt gyártani, ezért óvakodjunk az értéktelen hamisítványoktól és ügyelünk a „Diana“ névre.

2. „DIANA“ sósborszesz rosszullét ellen.

3. Kár a reklámért, úgy is mindenki tudja, hogy a

„DIANA“ sósborszesz utólrhetetlen.

4. „DIANA“ sósborszesz fejfájás ellen.

5. Értihetetlen, hogy némely ember még mindig nem

„DIANA“ sósborszeszt használ szurásnál, szaggatásnál és egyéb fájdalmaknál.

9. „DIANA“ sósborszesz fertőzés ellen.

7. „DIANA“ sósborszesz fogfájás ellen. Rador. No. 796

„DÁCIA“

építkezési anyagok raktára

Cluj—Kolozsvár,

Str. Moldovei (Vargha-u.) 4. sz.

Telefon: 5. sz. Telefon: 5. sz.

Ajánl szolid napi áron és megrendelésre házhoz szállít portland cementet, meszet, gipszet, gipsztáblát, különböző cserepet, kátrányfedő lemezt és mindennemű építő anyagot.

HÖNIG FRIGYES ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb HARANGÖNTŐDÉJE

Alapított 1840-ben.

Ajánlja saját találmányú szabadalmazott HARANGJAIT

a hangok előre való meghatározásával. Vas harangszerelevényeket és vas harangállványokat. Nemes anyag, nemes művek.

Ujévi üzenet minden magyar szívhöz.

Magyarok, véreim!

Nehéz idöket élünk s ha meg nem értjük az idök szavát: elsö-pörtetünk, mint viharban a polyva.

Ezért kérlek olvassátok figyelemmel és gondolkozzatok azokon, amiket itt elmondok:

1. Miként minden buzaszemben benne van a csira, melynek terméséből leszen tápláló kenyerrünk, aként benne van minden cselekedetünkben is a neki megfelelő következménynek a csirája, melyből jövőrsunk kialakul.

2. Tehát minden cselekedetünkkel jövőrsunknak egy láncszemét kalapáltuk meg.

3. Miként minden okos és jó cselekedetünkben benne van a jobb jövődö biztositéka, aként minden hibás és rossz cselekedetünkben benne van a bünhödésnek, szenvedésnek és pusztulásnak a csirája.

4. Tehát minden embernek és minden népnek olyan leszen a jövőrsora, amilyent cselekedeteivel magának szerzett, vagyis: amilyent megérdemelt.

5. Ez pediglen amaz örök és változhatatlan isteni természetörvény, mely által a teremtői Bölcsesség és Örökigazságosság az emberre bizta, hogy önmaga intézze sorsát belátása szerint.

6. Minden nemzetnek gyökere a nép. Ha egészséges a gyökér, akkor akárhány ágát is tarolta le a vihar, újra éled és virágozik a ja. De ha beteg a gyökér, akkor még a jó földben és jó időben is elpusztul a ja.

7. Beteg gyökerü fának mindig törekeny az ága és torha a törzse.

*

Véreim!

Értsétek meg, hogy ezer év alatt sem kellett a magyarság fájának ilyen zivatarral megküzdenie, mint mostan.

A tatárjárás legázolta, legyengítette nemzetünket, elviharzott felette, de gyö-

kerében nem tudta megrontani. Ujra éledt és felvirágozott a magyar.

A török letiporta, sorait megritkította, meghuzta adóval és sarccal, de sem nyelvében (sok jó basa megtanult magyarul és magyar diákot tartott mind), sem vallásában nem támadta meg, sem a haza földjében eresztett gyökerét nem tépdeste meg.

Hála öseink önfeláldozásának és bölcsességének, ma is két olyan erősségünk van, melyeknek falai mögött tömörülhetünk és védelmünkre összegyűlhetünk:

Első *anyanyelvünk*, illetve nemzeti együvértartozásunk, mely magába foglal minden romániai magyart vallásra és világnézetre való tekintet nélkül. És *ennek képviselőjét kell a Magyar Pártban kiépítenünk.*

Második védbástyánk *egyházi szervezeteink*, melyeknek templomaiban hitünket és lelkünk bizalmát erősítik meg a jobb jövőben, mely jönni fog, ha érdemesek tudunk lenni reá; iskoláinkban nevelik gyermekeinket becsületes magyarokká és új hazánk jó polgáiraivá.

Azt mindnyájan tudjátok, hogy nem elég összetett kézzel a bástyafal tövében a jószerecsét várni, hanem a védőfalakat folytonosan erősíteni kell, harcainkat pedig el kell látnunk a védelemhez szükséges felszereléssel.

A Magyar Pártban tömöríteni, szervezni kell a Romániában élő közel kétmilliónyi magyart, mert szavának sulya, működésének eredménye és haszna csak úgy lesz. Ehhez iroda, hivatalnoki kar és sok minden kell. Vezetőembereinknek nemcsak a Magyar Párt ügyeiben, hanem a telepések és másoknak sérelmes ügyeiben is el kell járniok, utazgatniok kell. Mindezek szintén sok költséget emésztenek fel.

Vezetőembereinktől megkövetelhetjük, hogy okosak, bölcssek legyenek, tudjanak több nyelven beszélni és viselkedjenek miéértünk bátran akár a mártírságig is, de azt semmikép sem kívánhatjuk tőlük, hogy gazdagok is legyenek.

Templomainkat és iskoláinkat nem

hagyhatjuk összeomlani, papjainkat és tanítóinkat nem hagyhatjuk rongyokban járni és éhezni. Hiszen ök azok, akik minket megtartanak és a jövőt biztosítják.

Értsük meg, hogy amit a Magyar Pártnak adunk, azt magunknak adjuk, mert mi fogjuk hasznát látni, amit az egyháznak és iskoláinknak adunk, azt gyermekeinknek adtuk, mert az egyház neveli öket, ök pedig nemzeti jövőnknek a virágai.

*

Testvéreim, magyarok!

Határoznotok kell! Mit akartok!? El akartok-e enyészni hitványan, dicstelenül, küzdelem nélkül?! Elhagyjátok pusztulni csufosan apáitok nyelvét és hitét?! Szégyene akartok-e lenni, nemzetünknek és vállaljátok a késő utódok megvetését és átkát?!

Avagy öseiteknek méltó utódai akartok lenni és vállaljátok Istenben vetett hittel, férfias akarattal és magyar becsülettel a kötelesség teljesítését.

Hiába beszélünk magyarul mindannyian, ha nem tudunk szervezeten összetartani és fajtánkért áldozni, mert akkor nem vagyunk nemzet, hanem csak csürhe.

Hiába van templomunk és iskolánk, ha nem lakik a lelkünk azokban és sajnáljuk fenntartásukért filléreinket. Mert akkor azok nem erősségeink lesznek és jövő sorsunk biztositékai, hanem hitványságunknak szemrehányásai.

Nem tudom és nem akarom elgondolni, hogy Erdély magyarsága ne találná meg önmagát most is, mint annyi megpróbáltatásában mindig. Mert ha ez így lenne, ez azt jelentené, hogy mi kancsukára és jobbágsorsra érdemes, dicstelen pusztulásra érett nép vagyunk.

Hiszem azonban, hogy a lelkekre nehezedett bizonytalanság és különböző megtorlásoktól való félelem bénítólag hatott a magyarság akaraterejére és tettkétségére. Dacára, hogy az eddigi tapasztalatok bizonyos jogosultságot engednek ezen bénító érzésnek, mégis le kell azt küzdenünk: mert

tudnunk kell, hogy Romániának nem azok a sullyal és jövővel bíró vezető-férfiai, akik minket megfélemlíteni és elnyomni akarnak és élniakarásunknak minden törvényes megnyilvánulására ámulást ordítanak, hanem azok, akik elvárják tőlünk, hogy mint alkotmányos állam szabad polgárai, felemelt fejjel és teljes önérzettel követeljük törvényes jogainkat.

Jól megjegyezzük, hogy csak mint igaz embereknek és jó magyaroknak lesz szavunknak sulya, magunknak pedig tekintélyünk és becsülésünk új hazánkban is.

*

Tapasztalatból is tudom, hogy nagyon le vagyunk gyengülve mindnyájan, volt hivatalnoki, tanári és tanítói karunk pedig a becsületlen nincstelenség mártíromságait szenvedti; de mindez csak sürgősebbé, csak parancsolóbbá teszi minden erőinknek megfeszítését, hogy romlásunkat megállítsuk.

Kezdem magamon. Kötelezem magamat életem fogytáig, hogy évenként 2000 leit azaz Kettőezer leit a Magyar Párt céljaira és 2000 leit, azaz Kettőezer leit ref. egyházi adó címén befizetek.

Akiknek Isten többet adott, adjanak többet. Olyan birtokos nagyon kevés van, aki évenként egy borjut vagy két süldőcskét ne adhatna. Hát keraskedő véreink ne tudnának évenként nélkülözni 2 m. vásznat vagy 1 m. posztót, pár kiló cukrot, kávé vagy egy rud vasat? Hát iparos testvéreink ne áldoznának egy talpalás, egy ruhajavitás, két patkó, egy ke-rektalpalás, egy asztaljavítás vagy egy donga erejéig? Aztán hol van olyan kisgazda, aki évenként bár egy csirkét vagy libát és olyan falusi asszony, aki 10—20 tojást ne tudna adni? Aztán, ha akad olyan, aki hazulról mit sem adhat, hát igyék évenként egy félliter pálinkával kevesebbet, értékét pedig adja be papjának, hogy fordítsa felét egyházi adóra, felét pedig küldje el a Magyar Pártnak. Csak megérdemli egy ilyen mérsékelt bőjtöt betartani, ha ezzel anyanyelvünket és vallásunkat tudjuk megsegíteni. Aztán az utókoroknak okulására, minden templomban nyissanak aranykönyvet, amelyben minden adakozó neve legyen megörökítve.

Rossz gyermek, aki csak akkor szereti az anyját, amikor jó módban van.

Aki nincs velünk, az ellenünk: pusztuljon közülünk, aki veszedelmünkben nem érez velünk.

Ti pedig, akik lerongyolódva és nyomorúságában is szeretitek anyátokat — szegény nemzetünket — ti vagytok testvéreim: Én büszkeségeim! Hadd öleljelek a szívemre mindnyájatokat —, mert bennetek van minden reményem és minden vigaszom az eljövendő új esztendőben!

A magyarok Istene éltesen mindnyájatokat . . .

Lapusnyak, 1924. december hó.

Cs. Lázár László.

Dicsértessék az Úr Jézus!

A főváros vad zajából
Csöndes falucskába jöttem.
Erős, szálas, napbarnított
Munkásnép sűrűg köröttem.
„Dicsértessék az Úr Jézus!”
Hangzik, mintha egy szív zöngné.
Szívem reszket s visszazengi:
— Mindörökké! Mindörökké!

Milyen régen nem hallottam!
Milyen édes, tiszta szózat!
Soha szebbet, gyermekibbet,
Igazabbat, meghatóbbat!
Valami szent, mindeneknél
Üdvözítőbb béke főd bé —
Dicsértessék az Úr Jézus!
— Mindörökké! Mindörökké!

Hallom itt is, hallom ott is.
Egy órában szinte százszor,
Igy köszönt a módos gazda,
Kapás ember, libapásztor.
A sok hazug „Van szerencsém!”
Nem őli a lelkem többé —
Dicsértessék az Úr Jézus!
Mindörökké! Mindörökké!

Tele van a szűz levegő
Ezzel a szent, drága névvel
A világot átölelő
Égi szeretet nevével,
Mintha a bút elaltatná,
A sebeket mind bekötné —
Dicsértessék az Úr Jézus!
Mindörökké! Mindörökké!

Mintha künn a dombtetőkön,
A sugárzó, nagy melegbe,
Házbó vetés zöld hullámán,
Áldásával Ő lebegne.
Tiszta glóriája tesz itt
Eget, földet tündöklőbbé —
Dicső neve dicsértessék
Mindörökké! Mindörökké!

Endrődi Sándor.

A lengyel földművesek költői.

I.

A magyar szivben hagyományos, őseinktől örökölt dolog a lengyelek iránt érzett rokoni jó érzés. A magyar és lengyel természet több tekintetben rokon, történelmünk meg nem csak hogy sok ponton érintkezik, de háromszor egészen egymásba is olvadt.

Először, amikor Nagy Lajost, a magyar királyt a lengyelek is királyukká választották, miről az ő, akkoriban kihalt, uralkodóházuknak közeli rokonát. Így aztán 12 évig (1370—1382) egy királya volt a magyar és lengyel népek.

Ötven év múlva újra közös királya lett a két országnak a fiatal III. Ulászló személyében, aki mint magyar király I. Ulászló néven ismeretes (1440—1444) A szerencsétlen várnai csatában (a törökökkel szemben) vesztette el 20 éves életét, a mai Bulgáriában, a Fekete tenger partján.

A harmadik közös uralkodót a kis Erdély adta a nagy Báthory István személyében, aki öt évig volt Erdély fejedelme (1571—1576), aztán kétszer annyi ideig Lengyelország legnagyobb, legtöbb dicsőséggel koronázott királya. Alatta volt Lengyelország a leghatalmasabb. Véres harcokban megőrtte és visszaszorította a terjeszkedő orosz hatalmat. Ezekben a harcokban sok erdélyi harcos is részt vett s itt formálódott belőlük sok jeles hadvezér (Székely Mózes, Király Albert, Borbély György stb.). A muszkaverő Báthory István uralkodását *Lengyelország aranykorának* nevezi a történelírás. A krakkói vártemplom sirboltijában lévő koporsóján máig is olvashatók ezek a Szentírásból vett szavak: „Leesett a mi fejünk koronája, jaj nekünk, mert vétkesek vagyunk”. Nagyságát s az utána következő hanyatlás szomorú napjait meg keserű fájdalommal jellemzi ez a lengyel mondás: „Vagy sohasem született volna Báthory, vagy, ha már született, örökké élne!”

Ezelőtt százötven évvel aztán anynyira súlydott a szerencsétlen Lengyelország, hogy kapzsi szomszédjai (Orosz- és Poroszország meg Ausztria) két-szeri részleges felosztás után teljesség-

gel feldarabolták. A tetszhalálba dobott nemzet többször vissza akarta harcolni szabadságát, de minden kísérletét vérbe fojtották. Az 1831 iki felkelés után a magyar országgyűlésen nem kisebb emberek, mint Kőlcsey Ferenc és Deák Ferenc emelték fel tiltakozó szavukat a sokat szenvedett lengyel nép érdekében.

Az 1848—49 iki magyar szabadságharcban külön csapatban, légióban harcoltak a magyar ügy védelmére siető lengyelek, akik közül Bem apó alakja és emléke most is közöttünk él. 1864-ben meg a magyarság siet az oroszok ellen harcoló lengyelek taborába. Ilyen volt pl. az a rélyi (háromszéki) Székely Lajos, akiről e lapban a multkor beszéltünk.

Ennyi multbeli és érzelmi kapcsolat mellett (pedig csak a legfőbbeket említettük!) nem csoda, hogy a lengyeleknek van egy régi daluk:

„Magyar és lengyel jó barát,
Karddal s pohár közt egyaránt.
Vitéz, bátor mindakettő,
Áldd meg őket oh Teremtő!”

II.

A dicsőséges és szomorú lengyel multnak azonban van egy árnyoldala is. Az, hogy a XVIII. sz.-ban egész Európában ott volt a legembertelenebb sorsa a föld népének, a parasztnak, a földhöz kötött jobbagynak. „A jobbagyok poklának” nevezgették akkor Lengyelországot. Némi mentségképen felemlíthetjük, hogy ezt részben s épen akkor a politikai és társadalmi hanyatlás és bomlás is okozta.

A lengyel főurak és nemesek bűnét azonban jóvá tették a modern lengyel irodalom világhírű írói, akik becéző szeretettel és rokonszenvvel fordultak a szegény lengyel paraszt felé s halhatatlan műveikben halhatatlan elégteltetést szolgáltatottak a multban baromi sorsra kárhóztatott szegény lengyel jobbagyok utódainak. Már a világhírű Sienkievicz (olv. Szienkievics) műveiben is sok, szeretettel megrajzolt parasztot találunk.

Egy híres lengyel író, Konopnicka Mária (1846—1910) pedig a Braziliába csábított szegény lengyel parasztság keserves kízdalmait, betegségek és ezernyi veszedelem közt való pusztu-

lását s a megmaradtaknak lángoló hazaszeretettel megkezdett s szent örömmel bevégzett hazatérő útját írta meg egy hároménekes nagy verses elbeszélésben. Ez a remek alkotás az egész világirodalom legelső paraszt éposza, legelső és legjobb hőskölteménye, amely paraszt tárgyat dolgoz fel. Ime a töredelmes lengyel lélek fenséges bűnbánata, alázatos bocsánatkérése, páratlan értékű engesztelő zsolozsmája a megbántott, megkínzott parasztság szelleméhez!

„Balcer ur Braziliában” a címe ennek a tüneményes költői alkotásnak. Balcer egy falusi kovács, a falu legértelmesebb tagja. Ő beszéli el, hogy

Reymont lengyel író.

hálózták be őket a kivándorlási ügy-
nők s hogy milyen keserves volt már az újvilágba való áthajózás is a földdel összenőtt, szárazföldi élethez szokott lengyel parasztnak. Megkapó eleve séggel festi, hogy mennyi kiábrándulás és halálos veszedelem szakadt rájuk miután végre partra szállhattak. Az egészségtelen, gyilkos éghajlat mellé sok ezernyi ragadozó és kuszó mászó fenevad csallakozott. Iratlan bozotos területeken, halált lehelő mocsarakon, rengeteg őserdőkön vezet át az útjuk. Sorukat már alaposan megritkította a sárgaláz, a sok mérges kigyó, ragadozó állat, éhség és nélkülözés. Sorsukat azonban egy öregebb társuknak a halállal való vívódása döntötte el. A sárgaláz gyötörte haldokló

lázás önkívületben, boldogan révedező szemekkel inti elbusuló társait, hogy csendesen legyenek, mert hallja a szülőföld drága intó szavát, a csensztoc-howi Mária-templom imára hívó szózatát!

Boldogan kimuló társuknak ez a pár szava annyira lelkekbe markol, hogy mindannyian visszafordulnak, pedig egy szót sem szólnak egymás. hoz és lázas törtetéssel s'etnek, futnak vissza a tengerpart felé. Étlenszomjan, véresre sebzett lábakkal ülnek fel az első hajóra s hátatelt lélekkel köszönik az elhagyott szülőföld mosolygó réteit, csobogó partját, fehér kis házaik s életet adó fekete dűlőit.

Ime pár erőtlen szóval ennek a páratlan munkának a tartalma, amelynek íróját a hálás lengyel nép 1902-ben, 25 éves írói pályájának megünneplésekor, oly méltán tüntette ki nemzeti ajándékként egy szép nyaralóval.

Reymont Ulászló Szaniszló, a lengyel paraszt másik nagy megörökítője most is él. Most 54 éves és épen most nyerte meg a „Parasztok” című négy kötetes regényével a Nobel-díjat.

Nobel Alfréd (1833—1896) híres svéd mérnök, a dinamit feltalálója sok milliós nagy alapítványt tett, hogy abból évente azt az 5 irodalmi munkát jutalmazza meg, amely azon évben a legjobb az egész világon: természettanból, vegytanból, élettanból (vagy az orvostudományból), szépirodalomból s amely végül legnagyobb szolgálatot teszi ez örök béke, a nemzetek testvéries megbékülésének megvalósítása felé.

Nos, az ideai szépirodalmi Nobel-díjat Reymont, a szegény parasztszűlők író-fia nyerte el! Erre, az egész világtól tisztelt, jutalomra érdemesítő művének egyes kötetei a négy évszak (tavasz, nyár, ősz, tél) nevét viseli. Örökszép művészettel festi benne lengyel falu s a lengyel paraszt mindennapi életét a négy évszak keretében foglalva. Mesterien rajzolja a lengyel parasztok eredményes összefogását gyűlölt orosz elnyomó ellen, bizalmatlan ellenszenvüket a határakra szorított német telepes ellen, akit végül is

üldöz a lelkekből sündisznó-tüskéként feléje sugárzó gyűlölet. Majd meg harcban látjuk őket. Földesuruk valami idegen érdekcsoportnak adta el a határ egyik erdőjét. Ez az érdekcsoport a szomszédos falu parasztjait fogadta meg a megvásárolt erdő kivágására. A mi parasztjaink fejszére, kaszára kapva, véres fővel üzik haza az alkalmatlan szomszédokat. A törvény elzárja őket s most földjeik megmunkálatlan maradnak. Ámde a véresre vert szomszédok paraszt-szive tudja, érzi, hogy ennek nem szabad megtörténnie. Felszedelőzködnek, átjönnek s megmunkálják a lecsukott föld-testvérek árván maradt kis tagocskáit! A jó tulajdonságok mellett azonban Reymont meglátja bennök az árthatmas indulatokat is, hogy szívük kegyetlenül törtet és önzően ragaszkodik a vagyonhoz, hogy ezért nem ritkán saját véreikkel szemben is kegyetlenek. De micsoda fenséges vezeklés az, amivel egy ilyen lelkű paraszt halálra válva bűnbánatot tart. Lázálmából ébredve, éjnek idején, csak egy ingben kirohan a földjére s ott telemarkolva az ingét omlós fekete röggel, széles mozdulatokkal kezdi szórni, mintha vetne. Majd meg nem is vesz már semmit a kezébe, csak úgy végzi a vetés mozdulatait, mintha saját magát is bele akarná ontani, árasztani a sokat túrt barázdákba, míg végül a kelő nap fényénél hollan borul földjére . . .

Mi is, a magyar gazdanép nevében illőnek tartottuk leróni hódolatunkat a lengyel nép nagy írója iránt. Vajha a mi íróinkban is hasonló, áldásos szeretet élne a magyar falu küzdelmes sorsu népe iránt.

Dr. Bitay Árpád.

Kicsi lányom álma.

Aluszik a kicsi lányom,
Fehér, puha, selyem ágyon.
Mellette alszik babája,
Még most is gondja van rája;
Két karjával átöleli,
Álma boldogsággal teli.

Álmodj csak mindig boldogat,
Gyönyörű gyermek álmodat

Ne zavarja csillagfénye,
Angyalsereg óvja-védje!
Óvjon-védjen kicsi lányom,
Az én forró imádságom! . . .

Várt Domokos.

Uj könyvek.

— Minerva kiadványok. —

„Zörgessetek és megnyitattik néktek“
Dr. Makkai Sándor e címmel adott ki egy már külsejében is tekintélyes könyvet, melyben tanulmányait, előadásait, beszédeit, elmélkedéseit, följegyzéseit, hallotti beszédeit és bírálatait gyűjtötte össze. A tartalom e változatossága nem válik a könyvkárára, sőt fokozza érdekességét és értékét. Maga a tudós szerző egy vallomásnak beillő *Előszó*ban szerény hangon magyarázza, miért ilyen ez a könyv. A bölcséleti, teológiai és neveléstani tudomány, az építő és szépirodalom terén sokat munkálkodva és magának sok boldog órát szerezve szolgálatára és lelki gyönyörűségére igyekezett lenni másoknak. „Az irodalmi munkát mindig szolgálatnak fogtam fel és tekintettem — írja — ezzel a könyvvel se keresek magamnak semmit az elismerés öröméből . . . Szolgálatot keresni bocsáttam el őket hazulról, annyit érnek, amennyi jó szolgálatot tesznek az őket befogadó lelkeknek.

Makkait fontos állása, melyet a református magyarság életében betölt, szinte kötelezi arra, hogy minden szavával és írásával azon dolgozzék, hogy az emberekben a vallásos érzés és az ebből fakadó erkölcsösség erősödjék és fokozódjék. Óriási szükség van az ilyen munkálkodásra a mai ellentétes áramlatok és zűlést hirdető erkölcsi fel fogások idején. S már ez a szempont is kötelességünké teszi, hogy felhívjuk Makkai nagyértékű könyvére népünk vezetőinek, lelki gondozóinak figyelmét, mint olyan kincses forrásra, melyből magasztos tanulmányokat és erőt, lelkesedést merithetnek munkájukban.

Ám a szolgálatkészség és jóakarát magában véve irodalmi elbírálásnál a kisebbik érdem. Szerencse, hogy Makkaiban megvan mindaz a képesség és készség ami őt elhívja a lelkek vezérének. Mindenek előtt hívő lélek,

akiben a vallás valóságos élménnyé lett, mely gondolkodását és cselekedeteit egyformán áthatja és élteti. Olvassuk el csak könyvéből az *Illuzió, szuggeztívó és vallás* vagy *A lélek találkozása Istennel* c. tanulmányokat és megértjük hitének mélységét és őszinteségét. — Emellett bölcséletileg képzett elme, aki gondolatait és mondanivalóit értelmesen, világosan, könnyen megérthetően tudja kifejezni és kitűnő stílus-művész, aki nemcsak meggyőz, de végig leköt és elgyönyörködlet zengő, szárnyaló nyelvezetével.

Egyházi beszédei nemcsak érdekes tartalmukkal, világos elrendezésükkel, de előadásuk egyszerű bájával és elragadó hevével is minták lehetnek.

A lelkipásztorok rendkívüli lelki haszonnal oivashatják *A telkipásztor naplójából* c. részletet, míg az *Emberek és könyvek* címen összegyűjtött bírálatok és jellemzések általánosabb érdeklődést érdemelnek. Makkait e cikkek úgy állítják elénk, mint aki már évekket ezelőtt meglátta az erdélyi magyar irodalom legfontosabb problémáit, sok vonatkozásban ma is világító szövevényeket hordoz előttünk szövevényes és szakadékokkal, de másfelől felemelő kilátásokkal teljes szellemi munkamezőinken.

Könyvét a Minerva-nyomda nagyon izléseesen állította ki.

Üdvözljük Makkait gazdag irodalmi pályájának e szép állomásán. Bizonyosra vesszük, hogy e nagyértékű megnyilatkozásával nem hiába fog zörgetni a magyar szívek ajtaján. —s.

Gyermek-versek.

Körbe körénk gyerekek. — *Benkő Anna gyermekversei.* A *Körbe körénk gyerekek* című, igazán szívünk szerint való könyvecskét P. Jánossy Béla írta és Tóth István díszítette képekkel. E két név már bizonyíték, hogy szellemben jót, képekben művészt nyújt e könyv. Mi nagyok is gyönyörködünk e jól csengő, könnyed versekben és a gyönyörű képekben; még nagyobb örömük telhetik bennük azoknak, akik számára írta és rajzolta a két művész a könyvet a 6—10 éves gyermekeknek.

A másik könyvben *Benkő Anna* adta ki gyermekverseit, melyekben az apró népség találhatja igaz örömeit.

Benkő Anna, amint a könyvét előszóval ellátó Benedek Elek megállapítja, „Istenadta gyermekköltő“, aki a gyermeki lélek jó ismerője és tud beszélni azon a nyelven, mely a kicsinyek szívéhez férkőzik. A kedves versek jó részét kedves képek kísérik.

Mindenki ismételteti, hogy gyermekeknek csak jót és szépet szabad a kezükbe adni, — mégis a tucatszámra készült, gyermekeknek szánt könyvek legnagyobb része se nem jó, se nem szép. Többnyire összetakolt versecskék kísérik sokszor borzasztóan rajzolt képeket. Örvedetes, hogy az erdélyi irodalom már eddig is megajándékozott egy pár valóban gyermekeknek való könyvvel. Jánossy és Tóth meg Benkő Anna szerencsésen gyarapították műveikkel e sorozatot, — most a szülőknél volna a sor, hogy ezek közül válasszák ki a gyermekeknek megfelelőt.

(k. e.)

Uj könyvek a karácsonyi könyvpiacra.

Gyárfás Elemér, Bethlen Miklós kancellár című, körülbelül 240 oldalas történelmi tanulmánya, mely e nagy államférfiu életét, politikai működését és tragikus sorsát ismerteti szemléltetően, eredeti források és Bethlen Miklós saját emlékiratai alapján, a karácsonyi könyvpiacra megjelent a dicsőszentmártoni Erzsébet könyvnyomda kiadásában.

Az a félszázad, 1667-től 1716-ig, melyre Bethlen Miklós nyilvános közéleti működése kiterjed, felöleli az önálló erdélyi fejedelemség fokozatos elcsorvadását s az osztrák impériumnak Erdélyre való kiterjeszkedését és berendezkedését. Erdélynek egyik legérdekesebb, legtragikusabb és reánk nézve legtanulságosabb korszaka ez, melyben Bethlen Miklós az események központjában állott s így az ő élettörténete Erdély akkori históriájával szorosán össze van szövődve.

Ez a história pedig valósággal rákényszerít éppen ma, hogy érdeklődéssel tekintsünk fel Erdély e nagy államférfiára, sorsából okuljunk és ta-

nulságokat vonjunk le a magunk számára is. Ilyen szavakkal hívja fel új könyvére a figyelmünket Gyárfás Elemér, kisebbségi magyar életünknek ez az egyik legmarkánsabb és legtehetségesebb vezéregyénisége, katolikus egyházi és iskolaügyi küzdőmeinknek pótolhatatlan harcosa. Különben nem kell az „Erdélyi Problémák“ íróját hosszadalmasabban bemutatnunk s azoknak, akik a szellem komoly és értékes alkotásai iránt érdeklődnek, meggyőződéssel és melegen ajánljuk az új könyvet szives figyelmébe. A Tóth István művészi címlapjával ellátott és számos szép illusztrációval díszített, vasos kötet ára füzve 80 L, s megrendelhető a kiadónál (Erzsébet könyvnyomda — Dicsőszentmárton).

A vásárfia.

Egy igen alapos, lelkiismeretes barátom maga beszélte el ezt a kis esetet.

Gyermekkoromban alaposan dadogtam. Sikerült erős akarattal sokat megszoknom belőle, de akkor bizony nehezen jöttek némely átkozott magánhangzók a nyelvemre, de nagy ellenségeim voltak a mássalhangzók közt is. És mintha az ördög tréfálkozott volna velem: mindig olyan szavakkal akartam kezdeni a beszédet, amelyek nem akaróztak napvilágra kerülni.

Emlékezem: a többek között egy alkalommal édes apám éppen vásárra készült a szomszéd városba, fenn ült a szekéren, el is bucsuzott a familiától. János, az öreg kocsis már megkapta anyámtól a kegyes intelmeket, hogy az Istenért csak lassan hajtson, árkot, sánctot messze elkerüljen. A Csillagot ne üsse, mert hogy az tüzes, ellenben a Sárgát is csak enyhén biztassa, mert hogy az igen jámbor.

János bá laposat pislantott, hogy a szerint térszen, kifeszítette a könyökét, már meglóditani készült a gyeplőt, hogy indulnának az öreg táhosok.

Apám már ráyujtott az első ut, borszivarra.

És ekkor jutott eszembe, hogy meg-

kérjem apámat, hozzon a vásárból nekem egy szép fatóvat.

— É é é-des a-a-a-apám... k-k-ké-é-é rem. lelelelegyen szszszszszszsz...

— Jól van, fiam, — szólt az öreg és — a többit majd elmondod, ha haza jöttem a vásárból.

A vizsga.

A világ fordult új törvények és parancsolatok alkalmazódtak az állami vasutaknál, de meg az is megállapítani valónak mondódott, hogy vajjon az olyan öreg csontok is, mint Dani bá a 28 számú bakterházból vajjonán kellőképpen tudja é a vasuti törvényeket és próféciákat.

Erősen szurkolt pedig az öreg, amikor kezdetben meghallotta, hogy vigyáznia kell; de csak megjött a messze időnek folytán, minekutána eszébe vette, hogy husz esztendeje vagyon már a sinek mellett s tán Poncius-Pilátusról még sem fognak kérdezni. Mert ha csak a vasutbéli dolgokról érdeklődnének, azoknak hát tapasztalatbéli állapotában csak megtalálná a kulcsátnyitját.

Kérdezték is az öreget köveikezendőképpen:

— Mondja meg jelölt ur: mit tenne, ha *nappal* látná, hogy két vonat jön egymással szembe, az egyik jobbról, a másik balról.

— Hát az egyiknek neki fordítanám a piros tárcsát, a másiknak neki fordítanám a veresen piros tárcsát, — válaszolt tempósan a „jelölt ur“.

— Hát ha nem volna tartalék tárcsája?... Mi?

— Akkor az egyiknek neki szaladnék és leinteném az ászlóval, a másiknak hagynám a tárcsát.

— Hát ha nem volna piros zászlója?...

— Hát van szám, neki szaladnék és orditoznék.

— Hát ez jól van, — szólt a biztos ur.

De Dani bá, ámbátor, hogy tapasztalatbéliiek voltak a kérdések, nagy izzadságcseppeket törülgetett le a homlokáról; nem azért, mert az elméje fáradt lett volna, hanem az ünnepléses állapotok mivoltáért. Az öreg bakternek igen sok ur volt egy rakáson.

Vásároljon a PARISIEN-áruházban Cluj-Kolozsvár,

Regele Ferdinand 12. szám alatt, hol minden árucikket a legolcsóbban szerezhethet be.

— És mit csinálna éjjel, jelölt ur, ha hallaná, hogy két vonat jön egymásnak, — tette fel a kérdést maga az elnök?

Dani bá arra is tudta a szentenciát; de mert látta, hogy tisztán elemi dolgokat kérdeznek, amelyeket egy két esztendőszakter is tud, most már kurtára fogta a feleletet.

— Mire való vóna a piros lámpa, ha nem ilyen esetekre?

— És ha nincs piros lámpa?...

Dani bá csak megnézte a kérdező urat.

— Bakter piros lámpa nélkül!

— Nos, és ha nincs piros lámpa!

— Petárdát nekik!

— Petárdát?

— Petárdát a sinekre.

— És ha nincs petárda?

— Akkor bemék a bakterházra, felköltöm a feleségemet és azt mondom neki: Sári, kelj fel; mer amióta két lábon jársz, olyan karambolt nem láttál, amilyen mindjárt itt lesz.

A Kalauz.

Még a régi világban történt, amikor két krajcár volt a tojás, négy krajcár egy pakli dohány és tíz pengő forint nagy ur volt.

Pozsonyba készült Budapestről a vigécz mégpedig nagy dolga lévén, az éjjeli expressz vonattal, amely Bécsig csak Váczott, Esztergomban és Pozsonyban állott meg, ott is csak egy-egy minutára.

Elékereste tehát az expressz kalauzát, egy vadonat új tíz pengőforintost nyomott titokban a markába és annak ellenében erősen megkérte, mennyire földre és minden szentekre hivatkozván, hogy Pozsonyban költse fel: akármiképpen alszik is, rázza fel és ha másképpen nem megy: telepítse ki a vonatból az állomáson a sinek mellé; de neki Pozsonyban muszáj kiszállania.

— Meglesz. Tessék csak nyugodtan lepihenni és aludni, — válaszolt a kalauz.

A vigécz tehát nyugodtan lepihent és aludt. Amikor jól kialudván magát, frissen felébredt és kinézett az ablakon, már hajnal van, szép piros hajnal; a vonat — ahogy az expressz szokta — uri tempóval egyszerre simán megállt; az ajtó nyomban felnyílt és a kalauz

beszólt a kocsiba: Wien, Bécs. Kiszállani.

Mintha vipera-kigyó csipte volna meg a vigécünket, hajdonfőn, harisnyában, ahogy aludt, úgy ugrott ki a vonatból és utána a kalauznak.

— Gazember, pernahájder, csaló, tolvaj, rabló. gyilkos! Kifosztott, kirabolt, megölt; tönkre tette a szeszüzletet. Nem költött fel Pozsonyban. Hóhér, bitang. Csak a pénzt teszi zsebre...

— Egyszóval mindennek eltitulálta a derék kalauzt, csak éppen főispánnak nem.

A kalauz nyugodt csigavérrel hallgatta a nagy ordítózást, mint ha nem is neki szólna.

— Ugyan, kalauz, szólt egy huszártiszt, aki tanuja volt a nagy csődületben a dolognak, — hogy türheti!

— Ez még semmi, — válaszolt a kalauz, de azt az urat hallotta volna hadnagy ur, miket kiabált utánam, akit Pozsonyban kitétem a vonatból!

A doktor.

Az egyik híres doktornak az volt a nagyon helyes szokása, hogy a betegtől, akit először vizsgált meg, kétszáz lejt vett konoráriumképpen, természetesen: mert azt alaposan és hosszasan kellett megvizsgálni, hogy kítapasztalja a rejtett belső nyavalyáját. Ellenben annak, aki már másodszor volt nála, csak féllannyit kellett fizetni. Ez így volt okos és igazságos dolog.

Jól tudta az orvosnak ezt a szokását Iczig gazda, elmondta neki a komája, hogy mi a szokása a híres tanárnak. Mert Iczignek is fel kellett menni hozzá, minekutánna már egy fél esztendeje keserves belső baj gyötörte.

Azzal kezdette, hogy:

— Nü, thonár úr, *ismét* itt vagyok.

— Hát jó — mondotta a tanár — csak vetkezzék neki fiam és feküdjék le a divánra.

— Elébb letheszem a thakszát, — becses engedelmevel, szólt Iczig és le-tette a fele honoráriumot.

— Hát csak le vele a diványra, fiam, biztatta a professzor és felgyürte a karján a kabát ujját.

Aztán neki esett az Iczig hasának és elkezdte gyurni jobbról is, balról is, hogy a szava is elállt belé a komának,

amidőn felnyomta a nyakába, onnan le a veséjébe. Iczig ordított, mint a sakál; de a végén csak vége volt a vizitációnak. Iczig felöltözött, a doktor addig jegyezgetett.

— Nü, thonár úr, — kérdezte Iczig — mit szól hozzá?...

— Hát csak használja tovább azt az orvosságot, amelyiket a multkor rendeltem.

Kovács Dezső.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cserébe ingyen kapja meg új naptárunkat, ha megküldi nekünk a Magyar Nép 1922. évi II. évfolyama 1., 3., 7., 21., és 36. számait, hasonlóan az 1923. évi III. évfolyam 3., 4., 14., 23., 24., 31., 37. és 46. számait. Ha naptára már van, akkor más értékes könyvet adunk. Nagyon kérjük m. t. előfizetőinket, hogy lehetőleg minden hozzánk intézett levélükben mindig említsék meg a lapjuk címzésénél megtalálható törzskönyvi számunkat. Ezzel munkánkat nagyon megkönnyítétek.

Többeknek: Félreértések elkerülése végett közölnünk kell, hogy naptárunkat ingyen csak azok kapják meg, akik legalább 2 új előfizetőt szereznek. Régi előfizetőinknek, ha 1924. évi előfizetésük rendben van, s új előfizetőinknek is, ha 1925. re egész évi díjukat előre lefizették, a naptár ára 11 lei.

Özv. K. P.-né Lisznyó. Eddig azért nem ment, mert a pénz nem jött be, levelére azonnal és szívesen megküldöttük. — *V. A. Zernest.* Hálás köszönet az új előfizetőkért. — *R. J.-né Csejé.* Kis irását köszönettel vettük és le is közöltük, a vigjátékot örömmel várjuk. — *M. S. Bágyon.* A hiányzó lapszámokat szíveskedjék alkalomlag megküldeni. — *P. S. Felsőszentmihály.* A lapot mindig csütörtökön adhatjuk postára, jókívánságait köszönjük és szívből viszonzunk. — *P. J. Zágon.* Hát-rálék 1923. jul. 1-től 125 Lei, a könyv elment. — *M. L. Magyardecse.* Férfiszabóknak szaklapjuk nincs, forduljon az Iparosok Lapja szerkesztőségéhez Temesvárra, ennek a lapnak van ilyen rovata is; férfi divallapért pedig e címekre írjon: Friedmann vagy Keszei könyvkereskedése Kolozsvár, Piata Unicei. — *M. Gy. Belényesujlak.* Pénz a régi címre is küldhető, üdvözlötét szívből viszonzunk. — *Iffy M. L. Szent-ábrahám.* G. Á. hátráléka 1924. jan. 1-től 90 lei. — *R. M. Várasfenes.*

Fogadja elismerésünket s meleg soraiért igaz köszönetünket. — *M. S. Erdő-hegy.* Előfizetése rendben 1925 jan. 1-ig. — *L. B. Bözöduffalu.* Rendben 1924 okt. 1-ig, hátrálék csak 24 lei. Összinté üdvözet. — *M. J. Kerelőszentpál.* A kért könyvek elmentek. — *M. V. A. Szalárd.* Előfizetés rendben 1925 jan. 1-ig, naptár elment. *F. F. Ribicze.* Előfizetése lejárt 1924 okt. 1-én, hátrálék 25 lei. — *Sz. Gy. Zilah.* Pénz bejött, előfizetés rendben 1925 nov. 1-ig. — *B. J. Margitta.* Derék, értelmes ember írása, de a tárgy nekünk kényes s ezért nem közölhető. — *P. G. Patakfalva.* Sajnos mindkét helyről lekészt. Melegszívü, megható irás. Mi is kegyelemteljes ünnepeket kívánunk. — *M. J. Szentkeresztbánya.* A 101 lei beérkezett, naptár elment. — *B. B. Bonchida.* Nemes támogatásáért fogadja elismerő köszönetünket. — *Sz. B. E. Gyimesbükk.* Levélben kért 1 naptárt és kérte a Föld nép-ét, 2 naptárt (1 jutalom a régi lapszámokért) elküldöttük s a Föld nép-ét is külön, utánvétellel. Utóbbi visszajött, miért nem fogadta el? — *K. D. Belényes.* A tárgy nagyon értékes, de verselése bizony sok helyen fogyatékos, amiért sajnos nem közölhetjük. *B. A. Marosujvár.* Pénz bejött, előfizetése rendben 1925 jan. 1-ig, szíves üdvözet. — *Cs. S. Lécfalva.* A 7 naptár elment, kért hátrálékok f. év végéig: *Cs. S. 79, B. Gy. 58, S. K. 90, S. I. 58, özv. P. M.-né 25, S. F. 75, R. J. 125 lei.* Szívélyes üdvözet. — *K. B. Borbátviz.* Lelkes támogatásáért és a sok új előfizetőért fogadja mély hálánkat és köszönetünket, várjuk a címeiket, mutatószámok mennek. — *P. Gy. Szentháromság.* Szívüől köszönjük csatlakozását, kért mutatószám elment. *K. V. Tóvis.* Fogadja igaz köszönetünket, kért lapok mennek, legértékesebb segítsége az új előfizetők szerzése volna, kapcsolatos kedvezményeink körlevelünkben olvashatók. — *K. L. Székelyszáldobos.* Fogadja igaz elismerésünket csatlakozásáért és az új előfizetőkért, mutatószámokat is megindítottuk. — *A. K. Bereck.* Buzgokodásáért hálás köszönet. — *D. M. Székelyszentmihály.* Öröm dolgozni, ha ilyen lelkes támogatókra találhatunk, fogadja mély hálánkat és köszönetünket. — *Kis Ujság. Noviad-Ujvidék.* Testvéri üdvözetlel fogadtuk ajánlatukat, a lap megy. — *Ijj. Gy. M. Kadács.* Köszönet szíves fáradozásáért. — *M. G. Csikszentgyörgy.* A kért dolgok kikölcönzésben vannak, megküldöttük a kiadásunkban megjelent „Betyár kendője” c. darabot. — *Sz. Z. Lupény.* A kérdéses lapokat egyelőre kötelezettség nélkül tovább küldjük szetosztásra propaganda célból, elszámolás levélben,

összinté üdvözet. — *K. K. Déva.* Kért darab nekünk sincs meg, megküldöttük a „Betyár kendője”-t. Kollégialis üdvözet. — *H. J. Szilágyosmlyó.* Elismerés a példányszámok fölemeléséért, üdvözetét szívüől viszonzozzuk. — *N. L. Barót.* Hálás köszönet, kért jegyzék levélben. — *B. S. Szalárd.* Elismeréséért és lelkes támogatásáért fogadja igaz köszönetünket. — *P. E. Tasnád.* Előfizetőnek 11 lei, másoknak eladottért 16 lei szíves elszámolását kérjük, bolti ár 20 lei. — *B. Á. Gyergyóújfalu.* Köszönet az új előfizetőkért, csekély elismerésül a naptárt megküldöttük.

Hátrálékos előfizetőink folytatólagos közlése: *K. E. Nagyerye* 90 L., *ifj. D. J. Bitá* 125 L., *Lupényból:* *L. M.* 90 L., *P. J.* 75 L., *P. P.* 90 L., *Z. J.* 156 L. *Zágon községből:* *P. J.* 125 L., *Sz. A.* 90 L., *ifj. F. M.* 90 L., *K. J. Magyargyerőmonostor* 50 L., *Sz. B. Szilágynagyfalva* 125 L., *Krasznamihályfalváról:* *B. J.* 90 L., *Cs. M.* 90 L., *ifj. S. S. B. P. N. G.* 125 L., *J. L. M. G.* 136 L., *O. J.* 50 L., *K. L.* 136 L., *O. S. Szamoskrassó* 10 példány után 750 L., *Csókfalváról:* *O. Gy. L. J., ifj. Cs. A.* 90—90 L., *V. F. Székelyszentistván* 90 L., *N. F. F. Dextrászeplak* 108 L., *N. P. Nagyszajó* 50 L., *G. M. Biharidőszeg* 50 L., *B. Zs. M. Sővárád* 90 L., *H. J. Gyalu* 108 L., *K. A. Csikcsicsó* 90 L., *F. Gy. Kozárvár* 50 L., *B. I. u. o.* 90 L., *Sz. J. Maroscsapó* 90 L., *N. K. Lugos* 25 L.

Ingyen kapja meg idei naptárunkat, ha két új előfizetőt szerez.

Ha finom cukorkát akar,

kérjen

Melissát!

Cluj. Telefonszámok:

6-48. és 6-64.

Molnár és Pintér

műmalma

Cluj—Kolozsvar

ajánlja legjobb eredményeit.

Babós és Társai
vaskereskedése
Regina Maria
21. sz.

Legjobban felszerelt gazdasági gép, eke, borona és alkatrész raktár, vadásztilények.

Vidékiek figyelmébe!

Esperanto-
Étterem

Kolozsvar

Legolcsóbb étkező helye
Mátyás király szülőháza
közelében

Str. Filipescu (Szentlélek-u.) 2.

Apróhirdetés.

Jó családból való fiú 14 éves románul és magyarul beszél, írni olvasni mindkét nyelven tud. Kifünő V. elemi bizonyítvánnyal cipész tanulóak teljes ellátással ajánlkozik. Érdeklődni lehet Matekovits János szabó mesternél. Seprös—Seprös. Jud.: Aradmegye.

Kertész keresünk, ki a konyha, virág és gyümölcs-kertészethez egyaránt jól ért. Bizonyítvány másolatokkal felszerelt és fizetési igényeket is feltüntető ajánlatokat a kiadóhivatal továbbít.

Cipészek szaklapja megrendelhető *Raduch Mátyásnál*, Cluj—Kolozsvar, Str. Regina Maria 6—8.

Keresek jól főzni tudó 50—60 év körüli nőt házvezetőnőnek, ki képes magánházaat egyedül vezetni. Levelet a kiadóhivatal címére kérjük.

Egy jó karban levő 6 légköri nyomású gőzcséplő garnitúra eladó. Cím: Molnár János Székelyszombor—Jimborul Săcuesc, Udvarhelymegye.

A szerkesztésért felel:
GYALLAY DOMOKOS.

A kiadásért felel:
PETRES KÁLMÁN

kiadóhivatali igazgató.